

**MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIDA BOLALARNI SIFATLI
TA'LIM BILAN TA'MINLASH MASALASI**

To'libayeva Nazokat Davronbek qizi

*Chirchiq davlat pedagogika universiteti, Maktabgacha talim fakulteti 2-
bosqich talabasi.*

***Annotatsiya:** Maqolada maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarni sifatli ta'lim bilan ta'minlash nihoyatda zarurligi, buning uchun bolani ijtimoiy hayotga tayyorlashga xizmat qiladigan barcha pedagogik texnologiyalarni uyg'unlashtirish va o'zaro mujassamlashtirish talab etilishi masalalari xususida fikr yuritilgan.*

***Kalit so'zlar:** sifatli ta'lim, modernizatsiyalash, individuallashtirish tamoyili, shahsiy uslub, shaxs faoliyati, innovatsion faoliyat.*

KIRISH

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning Oliy majlisida so'zlagan Murojaatnomasida Maktabgacha ta'lim sohasida kelgusida olib boriladigan keng islohotlar haqida to'xtalib o'tildi. "Birinchidan, bola dunyoga kelganidan boshlab, unda aynan maktabgacha bo'lgan yoshda aqliy faollik oshadi, axloqiy-estetik va jismoniy xislatlar shakllanadi. Shu bois ham, kelgusi yillarda maktabgacha ta'lim sohasini rivojlantirish borasidagi strategik maqsadimiz - ijtimoiy ahvolidan qat'iy nazar, maktabgacha yoshidagi har bir bolani ushbu ta'lim yo'nalishi bilan to'liq; qamrab olish uchun zarur sharoitlarni yaratishdan iborat". Prezidentimiz tomonidan bolalar tarbiyasi jarayoniga o'z ishini puxta biladigan, malakali va har bir bolaga individual yondasha oladigan pedagog kadrlarni jalb qilgan holda, ularni go'dakligidan ongi va tafakkurini to'g'ri shakllantirib bormasak, kelajakda yuksak saviya, bilim, ma'naviyatga ega bo'lgan barkamol avlodni tarbiyalash, yosh avlod tarbiyasining birinchi va muhim bo'g'ini bo'lgan maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratmoqda.

ADABIYOTLAR SHARHI

Ta'lim sifatini boshqarish muammolarining o'ziga xos xususiyatlari

R.X.Djuraev, R.Sh.Ahmidinov, S.T.Turg'unov, V.R.Vesnin, I.N.Gerchikova, A.V.Gluxov, V.Zigert, M.X.Meskon, F.Xedourilar tomonidan tadqiq etilgan. Demokratiya va insonparvarlik prinsiplariga tayangan holda tashkil etiladigan maktabgacha ta'lim jarayoni nafaqat bolaning tashqi holati, balki uning ichki dunyosi, mayllari, intilishlarini hisobga olgan holda tashkil etilishi bilan ham alohida ahamiyatga ega.

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning asosiy prinsiplari quyidagilardan iborat:

- har bir bola uchun maktabgacha ta'lim va tarbiya olish imkoniyatining mavjudligi;
- har bir bolaning iste'dodi nishonalarini, ishtiyoqlari va qobiliyatlarini rivojlantirish uchun shart-sharoitlar tengligi;
- maktabgacha bo'lgan yoshdagi bolalarga ta'lim, tarbiya berish va ularni sog'lomlashtirishning, oila hamda maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyaviy ta'sirining birligi;
- maktabgacha bo'lgan yoshdagi bolalarga ta'lim va tarbiya berish uyg'unligi;
- bolaning shaxsini rivojlantirishga yo'naltirilgan shaxsiy yondashuv;
- maktabgacha va umumiy o'rta ta'limning izchilligi hamda uzluksizligi;
- ta'lim va tarbiyaning demokratik hamda dunyoviy xususiyatga egaligi;
- ta'lim-tarbiya jarayonining shaffofligi va ochiqligi;
- maktabgacha ta'lim va tarbiya mazmuni, darajasi hamda hajmining maktabgacha bo'lgan yoshdagi bolalarning rivojlanish xususiyatlariga hamda sog'lig'i holatiga muvofiqligi.

Ta'limning sifatini va uning qulayligini ta'minlash uni modernizatsiyalashning muhim vazifalaridandir. Maktabgacha ta'limni modernizatsiyalash jarayonida boshqaruv kadrlari va tarbiyachilarning shaxsiy uslubini faol tarzda qayta qurish talab qilinadi. Buning uchun maktabgacha ta'lim dasturlarining tarkibiy tuzilishini davlatning ta'limning mazkur bo'g'ini oldiga qo'ygan talablari asosida takomillashtirish lozim. Jamiyatdagi rivojlanish

tamoyillari bugungi bolalar o'zlarining 10-15 yil avvalgi tengdoshlariga nisbatan ko'proq narsani bilishlari zarurligini taqozo qilmoqda. Bugungi kunga kelib, maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'lim oluvchilar soni sezilarli darajada ko'paymoqda. Shuning uchun ham maktabgacha ta'limning samaradorligini ta'minlash uchun bog'cha rahbarlari va tarbiyachilar ta'lim- tarbiyaning samarali usullari va metodlarini izlab topish ustida tinmay harakat qilishlari kerak. Innovatsion faoliyatga asoslangan pedagogik yondashuvlar va nazariyalar yangiliklarni yaratish, tatbiq etish va ulardan foydalanishning yaxlit, maqsadga yo'naltirilgan faoliyatga aylanishini talab etmoqda. Pedagoglarning innovatsion faoliyati bolalarning mustaqilligi, qiziquvchanligini oshirish, ularda ijodiy tafakkurni rivojlantirish, murakkab vaziyatlardan chiqib olish imkoniyatini izlab topish ko'nikmasini shakllantirishga xizmat qilishi lozim. Shundagina pedagoglar o'z kuchlariga ishonib bolalarning o'zgaruvchan vaziyatlarda aniq faoliyat ko'rsata olishlariga ko'maklashadilar. Shu bilan bir qatorda ular bolalarning ota-onalarini maktabgacha ta'lim muassasasi hayotida faol ishtirok etishga jalb etadilar. Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarni sifatli ta'lim bilan ta'minlash uchun ta'lim jarayonini modernizatsiyalash nihoyatda zarur hisoblanadi. Buning uchun bolani ijtimoiy hayotga tayyorlashga xizmat qiladigan barcha pedagogik texnologiyalarni uyg'unlashtirish va o'zaro mujassamlashtirish talab etiladi. Maktabgacha ta'limning sifati ta'limning keyingi bosqichlarida bolalarning bilimlarni sifatli o'zlashtirishlarini kafolatlaydi. Buning uchun maktabgacha ta'lim muassasalarini modernizatsiyalashga oid yagona talablarni ishlab chiqish, ushbu talablar sifatli ta'lim va tayanch ko'nikmalarni hosil qilishni nazarda tutadi. Bu talablar asosida bolalarga ta'lim berish erta bolalik davridan boshlanadi va uzluksiz davom etadi. Maktabgacha ta'limni individuallashtirish tamoyili o'zida bir qator talablarni mujassamlashtiradi. Bu esa o'ziga xos tabiiy jarayon hisoblanadi. Jamiyatning rivojlanishi barobarida shaxs faoliyati ham ko'proq darajada individuallashtiriladi va uning mavqei o'zgaradi. Agar mamlakat va jamiyat qanchalik rivojlangan bo'lsa, unda har bir inson alohida qadrlanadi va o'z o'rniga ega bo'ladi. Ma'lumki, maktabgacha ta'lim tavsiya xarakteriga ega

bo'ladi. Jamoatchilikning tasavvurida bolalar bog'chasi ijtimoiy institut hisoblanmaydi. Shuning uchun ham u bolalarning qatnashi va muayyan bilimlarni o'zlashtirishlari uchun qulay hisoblanadi. Modernizatsiyalash doirasida maktabgacha ta'limning sifati uzluksizlik nuqtai nazaridan yondashgan holda tahlil qilinadi. Bu jarayonda barcha bolalar uchun teng imkoniyatga ega bo'lgan dastlabki bilim va tushunchalar shakllantiriladi. Buning uchun maktabgacha ta'limni modernizatsiyalash nihoyatda zarur hisoblanadi. Maktabgacha ta'limning yangi sifati manfaatdor taraflarning davlat buyurtmasiga javobi hisoblanadi. Buning uchun, birinchi navbatda, maktabgacha ta'limning sifati aniq namoyon bo'lishi lozim. Sifatni baholashning boshqa variantlari ham mavjud. Agar ta'lim xizmatlari iste'molchilarida ta'limning yangi sifatiga ehtiyoj mavjud bo'lmasa, pedagoglar modernizatsiyalashgan ta'lim sharoitida ishlash layoqatiga ega bo'lmaydilar. Shuning uchun ham maktabgacha ta'limning yangi sifatiga bo'lgan ehtiyoj modernizatsiyalashning harakatlantiruvchi omili hisoblanadi.

XULOSA

1. Bugungi kunda O'zbekiston jamiyatining eng dolzarb muammolaridan biri – intellektual jihatdan rivojlangan shaxsni shakllantirishdir. Buning uchun o'quv-tarbiya jarayoni ta'lim oluvchilarning aynan o'zlariga yo'naltirilishi lozim.

2. "Hozirgi o'zgaruvchan sharoitda qanday qilib bolalarni har tomonlama uyg'un rivojlantirish mumkin?", - degan savolga nazariyotchilar va amaliyotchilar tomonidan birday javob izlanmoqda. Buning uchun eng dolzarb masala ta'lim oluvchilarni har tomonlama rivojlantirish, bu jarayonda ularga yordam ko'rsatish va qo'llab-quvvatlash vositalari va shakllarini izlab topishdan iboratdir. Bolalarning rivojlanishi uchun yordam ko'rsatish va ularni pedagogik qo'llab-quvvatlashni maktabgacha ta'lim jarayonidan boshlab uzluksiz davom ettirish lozim[5]. Pedagoglar ta'lim oluvchilarning har bir holatini e'tibordan chetda qoldirmasliklari kerak. Ular yordamga muhtoj bolalarni izlashlari va aniqlay olishlari lozim.

ADABIYOTLAR RO'YXATI.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar Strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947-sonli Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 29 dekabr 2017-2021 yillarda mak- tabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora – tadbirlari to'g'risidagi PQ-2707- sonli qarori.
3. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - T.: "O'zbekiston", 2017. 488 bet.
4. "Ilk qadam" Davlat dasturi. - T.: (nashriyat?), 2018. 60 b.
5. Asqarova M., Matchonov S. va boshqalar. Kichik yoshdagi bolalar nutqini o'stirish. – Toshkent: "O'zbekiston", 2011. 160 b.